

Predpokladaný vývoj v oblasti migrácie občanov RO do SR

Celková situácia na trhu práce RO:

Počet zamestnaných:

máj 2006 4.604.000

máj 2005 4.560.300

máj 2004 4.429.100

čiže mierne stúpajúca tendencia

Počet nezamestnaných:

máj 2006 481.176 /5.5%/, z toho ženy 191.900

jan. 2006 548.022 /6.2%/

čiže klesajúca tendencia

- najviac nezamestnaných je so základným a stredným vzdelaním /404.000/

- najviac nezamestnaných je:

v Bukurešti (23 tis.), Iași (22 tis.), Galati (19 tis.), Dolj (18 tis.), Brašov (17 tis.)

- najmenej nezamestnaných je:

Ilfov (3 tis.), Bistrita-Nasaud (4 tis.), Satu Mare, Tulcea, Giurgu (po 5 tis.)

Priemerná mzda v RON:

máj 2006 1.109 - hrubá

833 - čistá

máj 2005 942 - hrubá

720 - čistá

máj 2004 800 - hrubá

580 - čistá

Minimálna mzda v RON:

máj 2006 330

máj 2005 310

máj 2004 280

Celkový potenciál migrácie pracovnej sily RO:

Štatistiky hovoria o zlepšovaní pracovného trhu v Rumunsku. Problémov je však viac, okrem reštrukturalizácie priemyslu (ktorá prináša zatváranie podnikov, privatizáciu) je to aj otázka práce v zahraničí. V súčasnosti pracuje v zahraničí cca 2 mil. Rumunov (hlavne v DE, ES, IT, FR, USA, VB), väčšia časť pracuje na čierno. Práca v zahraničí zlepšuje štatistiku nezamestnanosti v Rumunsku.

Problémom rumunského pracovného trhu zostáva aj otázka kvalifikovanej pracovnej sily. V súčasnosti pracuje v zahraničí dost' odborne aj jazykovo pripravených ľudí, aj keď zatiaľ zväčša v menej kvalifikovaných oblastiach, ale tento fenomén sa postupne bude meniť, podobne ako je to u nás a v ďalších NČK EÚ.

Migráciu pracovnej sily RO upravuje Zákon 156/2000 o ochrane občanov RO pracujúcich v zahraničí a Vládne nariadenie 43/2002. Migráciu pracovnej sily v RO reguluje Úrad pre migráciu pracovnej sily v rámci Ministerstva práce, sociálnej solidarity a rodiny.

RO má s viacerými európskymi krajinami uzavreté medzivládne dohody, ktoré regulujú vzájomný pohyb pracovných síl, štážistov, resp. sezónnych robotníkov (Nemecko - 1990, 1992, 1999, Maďarsko - 2000, Luxembursko - 2001, Španielsko - 2002, Francúzsko - 2004). 1. 8. 2006 bol podpísaný protokol o spolupráci medzi RO a PT o sociálnom zabezpečení.

V PT je t. č. 50.000 legálne zamestnaných rumunských občanov, v ES tvoria Rumuni tretiu najväčšiu kolóniu imigrantov s 382.000 zaregistrovaných osôb, avšak sú na prvom mieste s počtom 189.866 osôb, ktoré nemajú v poriadku doklady.

Úradu pre migráciu pracovnej sily v 1. štvrtroku 2006 sprostredkoval 12.377 pracovných miest, z čoho 8.460 v DE, 3833 v ES a 53 vo FR. Väčšina z nich sa týkala pracovných miest v poľnohospodárstve (6114), v hoteloch a reštauráciách (2190) a zvyšok v priemysle a ďalších odvetviach. Súkromné agentúry v tom istom čase sprostredkovali celkom 2.843 pracovných miest v USA a ďalších krajinách.

19 zastupiteľských úradov v Bukurešti vydalo za 1. štvrtrok celkovo 2.843 pracovných víz, z čoho VB 1.121, Švajčiarsko 400, BE 330, JAP 306, Izrael 207, SE 105, FR 98, PT 85.

Priaznivé faktory migrácie občanov RO do SR:

1. Možnosť uplatnenia v niektorých nedostatkových profesiách, službách, resp. nekvalifikovaných prácach;
2. Možnosť uplatnenia špičkových expertov v zahraničných firmách pôsobiacich v SR; Komparatívne lepšie životné podmienky v SR – sociálne, zdravotné a starobné zabezpečenie;

Limitujúce faktory:

1. Relatívne vysoká nezamestnanosť v SR, a teda aj nižšia absorpčná schopnosť slovenského pracovného trhu;
2. Nižšia pravdepodobnosť vyššieho zárobku u nekvalifikovaných prác;
3. Jazyková bariéra (pre občanov RO sú atraktívnejšie jazykovo príbuzné románske krajiny – PT, ES, FR, IT, no i Veľká Británia, USA, Izrael), v ktorých je mzda za nekvalifikovanú prácu vyššia ako priemerná mzda v SR; Z tohto dôvodu časť migrantov z RO za prácou v SR predstavujú občania RO slovenskej národnosti.

Pracovná migrácia štátnych občanov Rumunska do SR

Medzi Slovenskou republikou a Rumunskom platí od 12.11.1994 dohoda o bezvízovom styku, podpísaná 4.8.1994. K najdôležitejšej zmene v režime pohybu a pobytu medzi SR a Rumunskom došlo v súvislosti so vstupom SR do EÚ. Od 1. mája 2004 je pre SR záväzné nariadenie Rady (ES) č. 539/2001 z 15. marca 2001 a nariadenie Rady (ES) č. 2414/2001, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 539/2001. V súlade s týmito nariadeniami sa Rumunsko nachádza na tzv. pozitívnom zozname krajín, ktorých občania majú právo na vstup a pobyt bez víz na území SR po dobu nepresahujúcu 90 dní v priebehu 6 mesiacov odo dňa prvého vstupu. Vzhľadom na to, že nariadenie Rady EÚ č. 539/2001 má prednosť pred uplatňovaním ustanovení článku 1 a článku 3 Dohody medzi vládou Rumunska a vládou Slovenskej republiky o bezvízovom styku z roku 1994, ktoré umožňovali bezvízový vstup a pobyt na území druhej strany iba po dobu 30 dní, ustanovenia týchto článkov sa nevykonávajú.

Rumunská strana na túto skutočnosť reagovala pozitívne a 24. februára 2005 prijala vláda rozhodnutie č. 115 o platnom režime cestovania v Rumunsku pre poľských, českých a slovenských občanov, v súlade s ktorým môžu od 1.3.2005 slovenskí občania, ktorí majú platný cestovný doklad, vstúpiť a zdržiavať sa na území Rumunska bez víz 90 dní v priebehu 6 mesiacov odo dňa prvého vstupu. Toto rozhodnutie je publikované v Zbierke zákonov Rumunska č. 178 z 1. marca 2005.

Predĺženie bezvízového pobytu na území SR a RO bolo veľmi pozitívne uvítané štátnymi príslušníkmi oboch strán.

Nelegálna migrácia rumunských štátnych občanov:

V priebehu roka 2005 (zák. č. 248/2005 rumunskej Zbierky zákonov) došlo z dôvodu vysokého počtu nelegálnych rumunských pracovníkov pracujúcich v krajinách Západnej Európy (Španielsko, Taliansko) k sprísneniu podmienok vycestovania občanov Rumunska z vlastnej krajiny. Len v roku 2005 bolo na rumunskej hranici zadržaných a vrátených viac ako 1,5 milióna Rumunov, ktorí nemali požadované doklady (cestovný pas, zdravotné poistenie, spiatočný lístok, zelená karta na auto, doklad o finančných prostriedkoch na zabezpečenie pobytu v cudzine (minimálne 150 eur), pričom najčastejšie to bolo preto, že nemali pri sebe určenú sumu peňazí na zabezpečenie svojho pobytu v cudzine. Na kontrolu na rumunskej štátnej hranici s Maďarskom (hraničný priechod Oradea) bola vyčlenená spoločná rakúsko-nemecko-španielsko-talianska jednotka. V rámci pohraničnej spolupráce bola rumunská jednotka vyslaná na španielsko-francúzsku a rakúsko-maďarskú hranicu.

Následne však boli tieto prísne opatrenia rozhodnutím vlády Rumunska č. 94/2006 z 26.1.2006 zmiernené.

Podľa údajov dostupných ZÚ SR v Bukurešti *rumunskí občania nepredstavujú v súčasnosti pre SR reálny problém z hľadiska nelegálnej migrácie, resp. nelegálnych pobytov v SR*, keďže SR nie je pre týchto migrantov cieľovou krajinou. Okrem toho dňa 30. 6. 2005 bola v Bratislave podpísaná Dohoda medzi vládou Rumunska a vládou SR o readmisii osôb spolu s Vykonávací protokolom, ktoré riešia prípady ilegálneho vstupu alebo pobytu občanov oboch štátov na území druhej zmluvnej strany. Rumunské štátne orgány prísne postihujú svojich občanov, ktorých štáty vrátia v rámci readmisných dohôd do Rumunska. Napriek tomu viaceré tradičné krajiny migrácie Rumunov (Taliansko, Francúzsko, Španielsko, Rakúsko, Nemecko) musia občas pristupovať k hromadnej readmisii celých skupín týchto ľudí (hlavne Rómov), ktorí sa na ich území sústreďujú a dopúšťajú sa tam trestnej činnosti.

V rámci spoločného boja proti obchodovaniu s ľuďmi a nelegálnou migráciou bol v Rumunsku rozbehnutý a v súčasnosti veľmi úspešne prebieha projekt Reflex, ktorý finančne a personálne podporovala Veľká Británia. SR nepredstavuje pre rumunských občanov cieľovú krajinu, takými sú Španielsko a Taliansko, pričom ide prevažne o rumunské ženy prevádzané rumunskými štátnymi občanmi.

Legálna migrácia rumunských štátnych občanov:

V r. 2005 prijal ZÚ celkovo 91 žiadostí o prechodný pobyt v SR (v r.2003-19, r. 2004-36 žiadostí). Najviac žiadateľov sa zaujímalo o povolenie na pobyt za účelom zamestnania v SR, následne za účelom zlúčenia rodiny a za účelom štúdia. Záujem občanov z Rumunska hlavne o PP v SR vzrástol v r. 2005 oproti r. 2003 o takmer 379 percent.

V roku 2005 z vyššie uvedených žiadostí bolo podaných rumunskými štátnymi občanmi celkovo 60 žiadostí o prechodný pobyt za účelom zamestnania.

Do augusta r. 2006 bolo podaných rumunských štátnymi príslušníkmi celkovo 52 žiadostí o prechodný pobyt, z toho v 46 prípadoch išlo o žiadosť o povolenie na pobyt za účelom zamestnania. (Z väčšej časti išlo v r. 2005 i 2006 o zamestnávanie vyučených mäsiarov v slovenských mäsokombinátoch.).

Vychádzajúc z celkového počtu obyvateľov Rumunska (cca 21 mil.) nemožno hovoriť o masovej pracovnej migrácii do SR.

Záver ZÚ:

Otvorenie pracovného trhu SR by sa malo riadiť spoločnou politikou, resp. postupom väčšiny krajín EÚ. (Údajné vyjadrenia bývalého ministra ZV E. Kukana o pripravenosti SR

otvoriť Rumunsku slovenský pracovný trh hneď po ich vstupe do EÚ, treba brať v kontexte iných vyjadrení, ktoré sú v súlade s politikou práce EÚ a neboli také jednoznačné v prospech okamžitého otvorenia trhu.)

Pri otváraní pracovného trhu treba brať do úvahy, že ide o teritórium s 21 mil. obyvateľov, čo sa nedá porovnať napr. s 5 mil. v SR. Podľa názoru ZÚ však **SR bezprostredne po vstupe RO do EÚ nehrozí zvýšený príliv pracovnej sily z RO**, ktorá z viacerých dôvodov momentálne preferuje iné európske a zámorské krajiny. Súbežne so zvyšovaním životnej úrovne v SR a zmenami na trhu práce v SR by časom mohlo dôjsť k istému prílevu pracovnej sily z RO, avšak nie v takej miere, aby to mohlo spôsobiť problémy v sociálnej oblasti. Na druhej strane treba tiež počítať aj s postupným pozitívnym vývojom v oblasti zamestnanosti v RO po vstupe krajiny do EÚ. Rezervy sú v poľnohospodárstve, službách, obchode a pod.

Prílev pracovnej sily do SR by mal byť v budúcnosti upravený štandardnou dohodou podľa vzoru iných krajín EÚ. V súčasnosti zamestnávanie v SR Zákon č.5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov, ktorý v § 21 a 22 stanovuje, že zamestnávateľ, ktorý má sídlo na území SR, môže prijať do zamestnania cudzinca len vtedy, ak mu bol na území SR povolený prechodný pobyt na účel zamestnania a bolo mu udelené povolenie na zamestnanie príslušným úradom, ak tento zákon neustanovuje inak; a ak ide o cudzinca podľa odseku 1 písm. b), ak mu bolo udelené povolenie na zamestnanie. Pričom povolenie na zamestnanie môže príslušný úrad udeliť cudzincovi, ak voľné pracovné miesto nie je možné obsadiť uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie.

V prípade otvorenia pracovného trhu SR pre občanov RO bude treba dbať aj na to, aby nezneužívali skupiny občanov RO, ktorí sa venujú nelegálnej činnosti. ZÚ odporúča koordinovať stanoviská SR aj v úzkej súčinnosti s ČR, odkiaľ by sa časom mohla presúvať časť pracovných síl na Slovensko.